

Cauza C-419/20

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

8 septembrie 2020

Instanța de trimitere:

Finanzgericht Hamburg (Germania)

Data deciziei de trimitere:

1 septembrie 2020

Reclamantă

F. Reyher Nchfg. GmbH & Co. KG

Pârât:

Hauptzollamt Hamburg

[omissis]

Finanzgericht Hamburg

Ordonanță

în litigiul dintre

F. REYHER Nchfg. GmbH & Co. KG

[omissis],

[omissis] Hamburg

- reclamantă -

[omissis]

și

Hauptzollamt Hamburg [Biroul vamal principal din Hamburg, Germania]

[omissis] Hamburg

- pârât -

având ca obiect dobânzi,

La 1 septembrie 2020 [omissis], Camera a patra a Finanzgericht Hamburg [Tribunalul Fiscal din Hamburg, Germania], cameră comună pentru landurile Freie und Hansestadt Hamburg (Orașul liber și hanseatic Hamburg), Niedersachsen (Saxonia Inferioară) și Schleswig-Holstein,

[omissis] [OR 2]

a decis:

I. Suspendă procedura până la pronunțarea deciziei preliminare de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene.

II. Adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene, prin intermediul unei cereri de decizie preliminară, următoarea întrebare referitoare la interpretarea unor acte adoptate de instituțiile Uniunii:

Există o încălcare a dreptului Uniunii, ca cerință impusă de Curtea de Justiție a Uniunii Europene pentru existența dreptului la dobânzi prevăzut de dreptul Uniunii și în cazul în care o autoritate națională stabilește o taxă în temeiul dreptului Uniunii, dar ulterior o instanță națională constată că nu sunt îndeplinite condițiile de fapt pentru perceperea taxei?

[omissis] [OR 3]

Situația de fapt:

- 1 Părțile sunt în dezacord cu privire la dobânzile aplicate taxelor vamale antidumping stabilite nelegal și rambursate în urma unei hotărâri definitive a Finanzgericht Hamburg.
- 2 În cursul anilor 2010 și 2011, reclamanta a importat elemente de fixare de la o întreprindere stabilită în Indonezia, filială a unui mare producător chinez de elemente de fixare. Importul anumitor elemente de fixare, din fier sau din oțel, originare din Republica Populară Chineză, erau supuse, în temeiul Regulamentului (CE) nr. 91/2009¹ unei taxe antidumping. Considerând, pe baza unor investigații efectuate de Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF), că originea elementelor de fixare importate de reclamantă era Republica Populară Chineză, pârâtul Hauptzollamt a impus reclamantei, prin mai multe decizii din anul 2013, o taxă antidumping pe care reclamanta a achitat-o ulterior.

¹ Regulamentul (CE) nr. 91/2009 al Consiliului din 26 ianuarie 2009 privind impunerea unei taxe antidumping definitive asupra importurilor de anumite elemente de fixare din fier sau oțel originare din Republica Populară Chineză (JO 2009, L 29, p. 1)

- 3 Prin hotărârea din 3 aprilie 2019 [*omissis*], Finanzgericht Hamburg a admis acțiunea reclamantei și a anulat taxele antidumping care îi fuseseră impuse, pentru motivul că pârâtul Hauptzollamt, căruia îi revenea sarcina probei, nu a demonstrat că elementele de fixare importate erau originare din Republica Populară Chineză; hotărârea din 3 aprilie 2019 este definitivă.
- 4 Pârâtul Hauptzollamt a restituit reclamantei taxele antidumping pe care le achitase în luna mai a anului 2019; cu toate acestea, Tribunalul a respins cererea reclamantei prin care solicita ca taxele antidumping pe care le-a achitat să fie însoțite de dobânzi pentru perioada cuprinsă între plata lor și rambursare.
- 5 După respingerea unei proceduri de contestație, la 10 februarie 2020, reclamanta a inițiat o acțiune în justiție. Ea consideră că are dreptul la dobânzile invocate [**OR 4**], în conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene (Hotărârea din 18 ianuarie 2017, Wortmann, C-365/15). Curtea ar fi statuat că, atunci când sunt percepute taxe la import, inclusiv taxe antidumping, cu încălcarea dreptului Uniunii, persoana care a achitat taxele în cauză are dreptul nu numai la rambursarea sumelor percepute, ci și la dobânzile datorate începând de la data plății lor. Acest drept la dobânzi în temeiul dreptului Uniunii ar exista nu numai în cazurile în care Curtea de Justiție a Uniunii Europene a declarat nevalid regulamentul antidumping care constituie temeiul recuperării ulterioare. Taxele la import ar fi percepute cu încălcarea dreptului Uniunii, cu consecința obligației de a plăti dobânzi la aceste sume, chiar și atunci când, precum în speță, nelegalitatea stabilirii taxelor rezultă dintr-o examinare jurisdicțională a cazului concret. Singurul element determinant pentru obligația de a plăti dobânzi ar fi faptul că în final taxele ar fi fost percepute în mod neîntemeiat de la persoana interesată.
- 6 Pârâtul Hauptzollamt contestă acțiunea, susținând în special că, potrivit jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, o obligație de a plăti dobânzi există numai atunci când taxele trebuie rambursate ca urmare a declarării unui regulament antidumping nevalid sau nul de către Curtea de Justiție. Această situație nu se regăsește, însă, în speță. Ținând seama de dispozițiile clare ale articolului 116 alineatul (6) din Codul Vamal al Uniunii [Regulamentul (UE) nr. 952/2013], utilizarea unor dispoziții naționale în materie de aplicare de dobânzi – astfel cum sunt, de exemplu, dobânzile judiciare prevăzute la articolul 236 din Codul fiscal – ar fi exclusă. [**OR 5**]

Expunere de motive:

- 7 [*omissis*]
- 8 Întrucât aprecierea juridică a cazului ridică îndoieli, instanța de trimitere suspendă procedura [*omissis*] și adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene (denumită în continuare „Curtea”), în temeiul articolului 267 al doilea paragraf din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), întrebările menționate în dispozitiv, în vederea pronunțării unei decizii preliminare.

I. Cadrul juridic

9 Pentru soluționarea litigiului, prezintă relevanță următoarele dispoziții:

1. Dispoziții naționale

10 Abgabenordnung (Codul fiscal, denumit în continuare „AO”), în versiunea publicată la 1 octombrie 2002 (Bundesgesetzblatt I, p. 3866):

Articolul 1 – Domeniu de aplicare

„(1) Prezenta lege se aplică tuturor impozitelor, inclusiv rambursării de impozite, reglementate de dreptul federal german sau de dreptul Uniunii Europene, care sunt administrate de autoritățile financiare federale sau ale landurilor. Legea se aplică numai sub rezerva aplicării dreptului Uniunii Europene.

[...]

(3) Sub rezerva aplicării dreptului Uniunii Europene, prevederile prezentei legi se aplică *mutatis mutandis* prestațiilor fiscale accesorii [...].”

Articolul 3 – Impozite, prestații fiscale accesorii

„(1) Impozitele sunt prestații în numerar care nu constituie contraprestația unei anumite prestații și care sunt impuse de o colectivitate publică în vederea obținerii de venituri tuturor celor care îndeplinesc condițiile obligației de a furniza prestațiile prevăzute de lege; colectarea veniturilor poate fi accesorie.

[...]

(3) În sensul acestei legi, taxele de import și cele de export prevăzute la articolul 5 punctele 20 și 21 din Codul vamal al Uniunii constituie impozite [...] **[OR 6]**

(4) Prestațiile fiscale accesorii sunt [...] dobânzile în sensul articolelor 233-237, [...] dobânzile la taxele la import și la export prevăzute la articolul 5 punctele 20 și 21 din Codul vamal al Uniunii [...].”

Articolul 37 – Drepturi rezultate din obligații fiscale

„(1) Drepturile rezultate din obligații fiscale sunt exigibilitatea taxei, dreptul la rambursarea taxei, exigibilitatea răspunderii, dreptul la o prestație accesorie, dreptul la rambursarea prevăzută la alineatul (2), precum și drepturile la rambursarea taxei prevăzute de legile fiscale speciale.

(2) În cazul în care un impozit datorat de o persoană impozabilă, o rambursare de impozit, un impozit datorat de un terț solidar sau o prestație accesorie fiscală a fost achitată sau restituită fără temei legal, persoana în numele căreia s-a efectuat

plata sau rambursarea are dreptul ca beneficiarul prestației să îi restituie valoarea achitată sau rambursată.”

Articolul 233 – Principiu

În cazul drepturilor rezultate din obligații fiscale (articolul 37), se aplică dobânzi numai dacă legea prevede astfel [...].”

§ 236 – Dobânzi judiciare aplicate sumelor restituite

„(1) În situația în care printr-o hotărâre judecătorească definitivă sau pe baza unei asemenea hotărâri, se reduce un impozit sau se acordă o facilitate fiscală, sub rezerva alineatului (3), se vor calcula dobânzi pentru cuantumul care trebuie restituit sau achitat, de la data la care hotărârea a devenit definitivă și până la data plății [...].”

2. Dispozițiile de drept al Uniunii

- 11 **a) Codul Vamal Comunitar** (denumit în continuare „CVC”): Regulamentul (CEE) nr. 2913/92 al Consiliului din 12 octombrie 1992 de instituire a Codului Vamal Comunitar (JO 1992, L 302, p. 1, [Ediție specială, 02/vol. 5, p. 58], cu modificările ulterioare):

Articolul 241

„Rambursarea de către autoritățile competente a valorii drepturilor de import sau export sau a dobânzii pe credit sau a dobânzii pentru întâzieri încasate la efectuarea plății acestor drepturi nu atrage după sine plata dobânzii de către autoritățile menționate. Cu toate acestea, dobânda se plătește:

- atunci când o decizie de a da curs unei cereri de rambursare nu este pusă în aplicare în termen de trei luni de la data adoptării deciziei;
- atunci când dispozițiile naționale stipulează astfel.

[...]”

- 12 **b) Codul Vamal al Uniunii (denumit în continuare „CVU”)**: Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului Vamal al Uniunii (JO 2013, L 269, p. 1, cu modificările ulterioare): [OR 7]

Articolul 116

„(1) Sub rezerva condițiilor stabilite în prezenta secțiune, cuantumul taxelor la import și la export se rambursează sau se remite din oricare dintre motivele următoare:

[...]

a) taxe la import sau la export percepute în exces;

[...]

(6) Rambursarea nu presupune plata de dobânzi de către autoritățile vamale în cauză.

[...]”

II. Pertinența întrebării preliminare

- 13 Instanța de trimitere consideră că nu este îndoielnic, din perspectiva dreptului Uniunii, că reclamanta poate să pretindă cel puțin dobânzi procedurale, în temeiul dispoziției naționale de la articolul 236 alineatul (1) prima teză din AO. În urma deciziei definitive a instanței de trimitere din 3 aprilie 2019 [*omissis*], pârâțul Hauptzollamt a rambursat reclamantei, în luna mai a anului 2019, taxa antidumping pe care le aceasta o achitase; în speță, sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 236 alineatul (1) prima teză din AO. Instanța de trimitere nu are îndoieli rezonabile nici cu privire la faptul că, prin articolul 116 alineatul (6) din CVU, potrivit căruia – prin derogare de la dispoziția anterioară prevăzută la articolul 241 primul paragraf a doua teză din CVC – autoritățile vamale în cauză nu datorează nicio dobândă în caz de rambursare, aplicabilitatea dispoziției prevăzute la articolul 236 alineatul (1) prima teză din AO nu este exclusă.
- 14 Potrivit jurisprudenței constante a Curții de Justiție, se presupune în general că normele de procedură se aplică tuturor litigiilor pendinte la momentul intrării lor în vigoare, spre deosebire de normele de fond care, ca regulă generală, trebuie interpretate în sensul că nu vizează, în principiu, situații apărute anterior intrării lor în vigoare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 februarie 2006, Molenbergnatie, C-201/04, punctul 1 din dispozitiv). Situația poate fi diferită, în mod excepțional, numai atunci când rezultă cu claritate din dispozițiile, din finalitatea sau din ansamblul normelor de drept material al Uniunii avute în vedere că trebuie să le fie atribuit un efect retroactiv (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 martie 2009, Mitsui Co. Deutschland, C-256/07, punctul 32). Dispoziția articolului 116 alineatul (6) din CVU constituie o normă de drept material care, deși cuprinde de asemenea dispoziții procedurale (de exemplu, termene), acestea sunt însă [OR 8] lipsite de relevanță în speță, întrucât părțile sunt în dezacord numai cu privire la aspectul dacă creanța din dobânzi invocată de reclamantă în temeiul articolului 116 alineatul (6) primul paragraf din CVU este exclusă. Întrucât nici modul de redactare a articolului 116 din CVU, nici considerentele Regulamentului (UE) nr. 952/2013 nu indică faptul că, spre deosebire de dispozițiile coroborate ale alineatelor (2) și (1) ale articolului 288 din CVU, articolul 116 alineatul (6) primul paragraf din CVU nu ar trebui să beneficieze de efect retroactiv, norma de drept material prevăzută la articolul 116 alineatul (6) primul paragraf din CVU se aplică doar datoriei vamale născute începând cu 1

mai 2016 [*omissis*]. În ceea ce privește, precum în speță, datoriile vamale născute înainte de intrarea în vigoare a CVU, și anume în anul 2013, se aplică încă normele materiale prevăzute de Codul Vamal Comunitar și, prin urmare, de asemenea articolul 241 primul paragraf a doua teză a doua liniuță din CVC, potrivit căruia dobânda se plătește atunci când dispozițiile naționale stipulează astfel.

- 15 Cu toate acestea, este îndoielnic, din perspectiva dreptului Uniunii, dacă reclamanta poate solicita de asemenea dobânzi pentru perioada începând cu data achitării taxei antidumping stabilite în mod nelegal de pârâțul Hauptzollamt. Un astfel de drept la dobânzi nu își găsește niciun temei în dreptul național. În schimb, admiterea acțiunii introduse de reclamantă depinde de aspectul dacă aceasta își poate întemeia cererea de dobânzi pe dreptul la dobândă prevăzut de dreptul Uniunii, dezvoltat de Curtea de Justiție. Instanța de trimitere are, totuși, îndoieli că condițiile dreptului la dobânzi pe care Curtea de Justiție l-a dedus din principiul efectivității din dreptul Uniunii sunt, de asemenea, îndeplinite într-o situație precum cea din speță, atunci când autoritatea statului membru a stabilit taxa în temeiul dreptului Uniunii, întrucât a fost convinsă că sunt îndeplinite condițiile (de drept al Uniunii) ale percepției taxei, dar, ulterior, o instanță a unui stat membru a constatat că nu erau îndeplinite condițiile efective necesare pentru perceperea taxei, taxa fiind, așadar, percepută cu încălcarea dreptului Uniunii. **[OR 9]**

III. Considerații juridice ale instanței de trimitere

- 16 Curtea de Justiție a statuat ultima dată în Hotărârea din 18 ianuarie 2017 (Wortmann, C-365/15, dispozitiv) că, atunci când sunt percepute taxe cu încălcarea dreptului Uniunii, există o obligație a statelor membre, în temeiul dreptului Uniunii, de a plăti justițiabililor care au dreptul la rambursarea sumelor plătite dobânzi care curg începând de la data plății acestora. Această jurisprudență a Curții se înscrie într-o serie de decizii, prin care Curtea a impus statelor membre, în temeiul dreptului Uniunii, nu numai să ramburseze impozitele percepute cu încălcarea dreptului Uniunii, ci și să repare particularului pierderile suferite ca urmare a indisponibilității sumelor de bani (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 septembrie 2012, Zuckerfabrik Jülich, cauzele conexe C-113/10, C-147/10 și C-234/10, punctul 65; Hotărârea din 18 aprilie 2013, Irimie, C-565/11, punctul 28). Aceste hotărâri ale Curții au în comun faptul că Curtea a declarat nevalid sau nul, ca urmare a încălcării dreptului Uniunii, temeiul juridic național, respectiv din dreptul Uniunii, în materie de taxare; rambursarea taxei era bazată, în fiecare caz, pe o eroare de legiferare.
- 17 În cauza Zuckerfabrik Jülich (cauzele conexe C-113/10, C-147/10 și C-234/10), Curtea a declarat nevalid, ca urmare a încălcării dreptului Uniunii, Regulamentul nr. 1193/2009², care constituia temeiul juridic al taxei pe producție prelevate în

² Regulamentul (CE) nr. 1193/2009 din 3 noiembrie 2009 (JO 2009, L 321, p. 1).

sectorul zahărului, și a statuat că justițiabilii care au dreptul la rambursarea sumelor plătite în mod nejustificat cu titlu de cotizații la producție pentru sectorul zahărului stabilite printr-un regulament nevalid au de asemenea dreptul la plata dobânzilor aferente acestora (punctul 3 din dispozitiv). [OR 10]

- 18 În cauza Irimie (C-565/11), după ce o altă cameră a Curții constatase că taxa de mediu percepută de statul membru era contrară articolului 110 TFUE (Hotărârea din 7 aprilie 2011, Tatu, C-402/09), Curtea de Justiție, făcând trimitere la Hotărârea Zuckerfabrik Jülich, afirmase că statele membre erau obligate, în temeiul dreptului Uniunii, să restituie cu dobândă taxele percepute cu încălcarea dreptului Uniunii (punctul 22), dobânzile fiind datorate în principiu pentru perioada cuprinsă între data plății fără temei a taxei în cauză și data restituirii acesteia (punctul 28).
- 19 La originea Hotărârii celei mai recente a Curții în cauza Wortmann s-a aflat o procedură în care Curtea anulasă Regulamentul nr. 1472/2006 de instituire a unei taxe antidumping definitive la anumite produse originare din Republica Populară Chineză (Hotărârea din 2 februarie 2012, Brosmann Footwear, C-249/10 P). În continuare, Curtea a recunoscut în cauza Wortmann – după cum am arătat – că există o obligație a statelor membre în temeiul dreptului Uniunii ca, în cazul în care taxele la import au fost percepute cu încălcarea dreptului Uniunii, taxele la import restituite trebuie să fie majorate cu dobânzi care curg de la data achitării acestora (dispozitiv).
- 20 Jurisprudența Curții, potrivit căreia statele membre sunt obligate să ramburseze cu dobândă taxele percepute cu încălcarea dreptului Uniunii, ne pare a fi întemeiată pe considerația potrivit căreia efectele actelor Uniunii sau ale statelor membre nu trebuie, în principiu, să continue să existe atunci când Curtea declară că aceste acte sunt lipsite de validitate sau nule pentru încălcarea dreptului Uniunii (a se vedea, *a contrario*, articolul 264 al doilea paragraf TFUE). Ca urmare a acestei considerații, justițiabilii au dreptul la restituirea nu numai a taxei percepute fără temei, ci și a sumelor plătite acestui stat sau reținute de acesta în legătură directă cu taxa respectivă, inclusiv a pierderilor reprezentate de indisponibilizarea sumelor ca urmare a indisponibilității sumelor de bani (a se vedea [OR 11] Hotărârea Curții din 27 septembrie 2012, Zuckerfabrik Jülich, pronunțată în cauzele conexe C-113/10, C-147/10 și C-234/10, punctul 65; în acest sens, a se vedea de asemenea Hotărârea din 12 decembrie 2006, Test Claimants in the FII Group Litigation, C-446/04, punctul 205). Astfel, numai în acest mod se restabilește situația care ar fi trebuit să existe dacă nu s-ar fi adoptat actul de punere în aplicare a regulamentului Uniunii, care ulterior a fost anulat, respectiv de punere în aplicare a legii fiscale a statului membru incompatibilă cu dreptul Uniunii (a se vedea de asemenea, în această privință, Concluziile avocatului general Sanchez-Bordona, C-365/15, punctul 66).
- 21 Considerăm că situația din litigiul principal se distinge în mod semnificativ de situația descrisă mai sus. Desigur, principiul evidențiat de Curte privind compensarea dezavantajelor patrimoniale pe care justițiabilul le-a suferit ca

urmare a indisponibilizării sumelor de bani (a se vedea Hotărârea Curții din 27 septembrie 2012, Zuckerfabrik Jülich, pronunțată în cauzele conexe C-113/10, C-147/10 și C-234/10, punctul 65, Hotărârea din 18 aprilie 2013, Irimie, C-565/11, punctul 21) ar trebui să se aplice în același mod situațiilor în care, în sarcina particularilor, sunt impuse taxe în mod nelegal, întrucât nu sunt îndeplinite condițiile (din dreptul Uniunii) necesare pentru perceperea taxelor. Pentru debitorul taxei, nu va conta dacă a achitat taxele pe baza unui regulament sau a unei norme contrare dreptului Uniunii sau a unei simple decizii a autorităților vamale care este contrară dreptului Uniunii, întrucât este eronată, precum în speță. În ambele situații, particularul nu dispune de suma de bani încasată, pe care ar fi putut să o utilizeze în mod liber dacă autoritățile vamale ar fi respectat dreptul Uniunii. Cu toate acestea, potrivit instanței de trimitere, pare important să se distingă dacă temeiul juridic al taxării a fost anulat sau invalidat de Curtea de Justiție sau dacă particularii au dreptul la rambursare din cauza faptului că autoritatea statului membru a aplicat în mod eronat, în concret, dreptul Uniunii relevant și aplicabil, ca urmare a unei aprecieri incorecte a situației de fapt. În acest din urmă caz, ar fi în discuție doar corectarea [OR 12] unei decizii individuale, care este guvernată în esență de normele din statul membru respectiv, în timp ce, în cazul unui regulament sau al unei norme declarate nevalidă sau anulate de Curtea de Justiție, trebuie să fie restabilit efectul deplin al dreptului Uniunii.

- 22 Totuși, în cauza Littlewoods Retail și alții (Hotărârea din 19 iulie 2012, C-591/10), care privea o situație în care o persoană impozabilă plătitese un excedent de TVA perceput de statul membru cu încălcarea cerințelor prevăzute de normele dreptului Uniunii în materie de TVA, Curtea a recunoscut de asemenea că statele membre sunt obligate să restituie cu dobândă cuantumului impozitelor percepute cu încălcarea dreptului Uniunii (punctul 26). În procedura principală a cauzei în care s-a pronunțat Hotărârea Littlewoods Retail și alții, încălcarea dreptului Uniunii nu rezulta nici dintr-o dispoziție de drept național, nici de drept al Uniunii declarată ulterior inaplicabilă sau nulă de Curtea de Justiție. Încălcarea dreptului Uniunii consta într-o bază de impozitare stabilită în mod eronat prea mare (a se vedea Concluziile avocatei generale Trstenjak din 12 ianuarie 2012 prezentate în cauza C-591/10, punctul 6) și nu a fost nici constatată de însăși Curtea de Justiție, ci s-a întemeiat numai pe concluziile autorității din statul membru, respectiv ale instanței din statul membru. Curtea a subliniat de asemenea, în cauza Wortmann, că „este de competența instanței de trimitere” să verifice dacă au fost percepute taxe cu încălcarea dreptului Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 ianuarie 2017, Wortmann, C-365/15, punctul 39). Această soluție ar putea pleda, de asemenea, în favoarea existenței unei încălcări a dreptului Uniunii ca o condiție a dreptului la plata dobânzilor în temeiul dreptului Uniunii dezvoltat de Curte și atunci când autoritatea statului membru stabilește taxa cu încălcarea dispozițiilor de drept al Uniunii valide, iar instanța națională constată această încălcare a dreptului Uniunii.
- 23 Având în vedere îndoielile prezentate anterior cu privire la interpretarea dreptului Uniunii relevant, instanța de trimitere a decis să adreseze Curții de Justiție [OR

13] întrebarea cuprinsă în dispozitiv prin intermediul prezentei cereri de decizie preliminară.

[*omissis*]

DOCUMENT DE LUCRU